Valiokunnan lausunto TaVL 20/2023 vp– E 33/2023 vp

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto koskien kestävän rahoituksen kehystä, joka toimii käytännössä, Komission suositus kestävään talouteen siirtymistä varten annetun rahoituksen helpottamiseksi ja muut tiedonantoon liittyvät asiakirjat

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto koskien kestävän rahoituksen kehystä, joka toimii käytännössä, Komission suositus kestävään talouteen siirtymistä varten annetun rahoituksen helpottamiseksi ja muut tiedonantoon liittyvät asiakirjat (E 33/2023 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- neuvotteleva virkamies Milla Kouri, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Siina Lepola-Lång, työ- ja elinkeinoministeriö
- puheenjohtaja Markku Ollikainen, Suomen ilmastopaneeli
- juristi Aleksi Kaakinen, Finanssiala ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- maa- ja metsätalousministeriö
- Helsingin yliopisto
- BIOS-tutkimusyksikkö
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Energiateollisuus ry
- Keskuskauppakamari
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Metsäteollisuus ry
- Pääomasijoittajat ry
- Rakennusteollisuus RT ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:
- Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto TaVL 20/2023 vp

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komissio antoi 13.6.2023 tiedonannon koskien kestävän rahoituksen kehystä, joka toimii käytännössä (COM(2023) 317 final) ja suosituksen kestävään talouteen siirtymistä varten annetun rahoituksen helpottamisesta (EU) 2023/1425.

Valtioneuvoston kanta

Suomi suhtautuu myönteisesti EU:n kestävän rahoituksen kehyksen tavoitteisiin edistää yksityisten pääomavirtojen ohjausta tukemaan kestävää taloutta, kuten EU:n vihreän kehityksen ohjelmaa tukeviin investointeihin. Parantamalla markkinoiden läpinäkyvyyttä ympäristöön, yhteiskunnallisiin ja hyvään hallintoon liittyvistä näkökulmista voidaan edistää pääomien siirtymää, luottamusta markkinoilla ja sijoittajansuojaa sekä tukea rahoitusvakautta. Suomi kuitenkin korostaa, että kestävän rahoituksen kehyksen on oltava mahdollisimman yksiselitteinen ja toimiva, jotta se on tehokas edistämään sille asetettuja tavoitteita. Sen takia Suomi pitää myönteisenä, että tiedonannossa nostetaan esille kestävän rahoituksen kehyksen käytettävyyden merkitys sekä esitetään ei-lainsäädännöllisiä toimia käytettävyyden edistämiseksi. Suomi pitää viherpesun ehkäisemiseen liittyviä toimia tärkeinä.

Suomi pitää hyvänä, että edistetään jo olemassa olevien kestävän rahoituksen välineiden vapaaehtoista käyttöä. Suomi suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti kestävän rahoituksen paketin sisältämiin ei-lainsäädännöllisiin toimiin, joilla pyritään selkeyttämään kestävän rahoituksen kehikkoa ja kannustetaan toimijoita myös vapaaehtoisesti käyttämään kehyksen välineitä. Suomi pitää tärkeänä, että pk-yrityksiä ei unohdeta kestävän rahoituksen kehyksen jalkauttamisessa.

Nykyisen komission aikana kestävää rahoitusta on kehitetty usean lainsäädännön voimin, joista moni on vielä osittain kesken. Tämän takia Suomi pitää alustavasti hyvänä asiana, että kestävän rahoituksen tiedonannon perusteella uusia kestävään rahoitukseen liittyviä lainsäädännöllisiä toimia, joita ei ole mainittu tiedonannossa, ei ole tulossa ennen seuraavaa komissiota. Suomi kuitenkin sitoutuu edistämään kestävään rahoitukseen liittyvän lainsäädännön, kuten kestävän rahoituksen tiedonantoa koskevan lainsäädännön, kehittämistä myös tulevaisuudessa, sillä toimivan ja selkeän lainsäädännön katsotaan edistävän siirtymistä kestävämpään talouteen. Suomi katsoo, että mahdollisista uusista toimista ja välineistä tulisi tehdä kattavat vaikutusarviot, joiden perusteella pystyttäisiin tarkastelemaan toimien ja välineiden tarkoituksenmukaisuutta.

Suomi pyrkii vaikuttamaan, että taksonomian taloudelliset toiminnot muodostaisivat mahdollisimman kattavan kokonaisuuden, jotta entistä useammalla sektorilla ja taloudellisella toimijalla olisi mahdollisuus pyrkiä taksonomian mukaisuuteen. Esimerkiksi kaivosteollisuus on tällainen sektori, koska lisääntyvän kriittisten raaka-aineiden tarpeen myötä sillä on oma roolinsa hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa. Lisäksi pääministeri Orpon hallituksen ohjelmassa kannatetaan EU:n puolustusteollisuuden lisäämisestä taksonomiaan.

Valiokunnan lausunto TaVL 20/2023 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Tiedonannon tausta ja tavoitteet

Komissio antoi 27.6.2023 komission kestävän rahoituksen kehystä koskevan tiedonannon, jossa esitellään komission viimeisimmät kestävää rahoitusta edistävät toimet (COM (2023) 317 final). Lisäksi tiedonantoon sisältyy komission suositus kestävään talouteen siirtymistä varten annetun rahoituksen helpottamisesta (EU 2023/1425).

Tiedonannon mukaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ja siirtyminen ilmastoneutraaliin ja kestävään talouteen vuoteen 2050 mennessä on suuri haaste, mutta tarjoaa myös mahdollisuuksia EU:lle. Komission arvion mukaan vihreän siirtymän toteuttaminen tavoiteaikataulussa edellyttää noin 700 miljardin euron vuosittaiset lisäinvestoinnit, joista suurin osa on rahoitettava yksityisellä pääomalla. EU:n kestävän rahoituksen kehyksellä ja sen mukaisilla toimilla pyritään ohjaamaan yksityistä pääomaa tukemaan vihreän siirtymän toteuttamiseksi tarvittavia investointeja. Kestävän rahoituksen kehyksen mukaisia toimia ovat esimerkiksi taksonomia-asetukseen ja sen nojalla annettuihin delegoituihin asetuksiin sisältyvät toimet sekä ESG-luokitustoiminta.

Talousvaliokunta suhtautuu valtioneuvoston tavoin myönteisesti EU:n kestävän rahoituksen kehyksen tavoitteisiin ja kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

Kestävän rahoituksen kehyksen selkeys ja toimivuus. Talousvaliokunta pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että kestävän rahoituksen kehys on mahdollisimman yksiselitteinen, teknologianeutraali ja toimiva, jotta sille asetettuja tavoitteita voidaan edistää mahdollisimman tehokkaasti. Lisäksi on huolehdittava siitä, että eri sääntelyihin sisältyvät kestävää rahoitusta koskevat toimenpiteet muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden, eikä niihin sisälly päällekkäistä sääntelyä. Valiokunta toteaa, että kaikista uusista kestävän rahoituksen toimista tulisi tehdä ennakolta kattavat vaikutusarvioinnit, joissa arvioidaan huolellisesti ehdotettavilla toimilla saavutettava lisäarvo sekä niiden toimivuus osana sääntelykokonaisuutta.

Kestävän rahoituksen toimien soveltaminen eri sektoreilla. Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen, jonka mukaan taksonomian toimintojen tulisi muodostaa mahdollisimman kattava kokonaisuus, jotta entistä useammalla sektorilla ja taloudellisella toimijalla olisi mahdollisuus pyrkiä edistämään vihreää siirtymää kestävän rahoituksen kautta. Valtioneuvoston kannassa on nostettu esimerkkinä esiin kaivosteollisuus, jolla on kriittisten raaka-aineiden lisääntyvän tarpeen myötä keskeinen rooli hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa. Lisäksi hallitusohjelmassa kannatetaan EU:n puolustusteollisuuden lisäämistä taksonomian soveltamisalaan.

Komission suositus siirtymärahoituksesta. Osana tiedonantoa komissio antoi myös suosituksen, jonka tarkoituksena on tukea markkinatoimijoita, jotka haluavat hankkia tai tarjota siirtymärahoitusta vihreää siirtymää edistäviin investointeihin. Talousvaliokunta pitää siirtymärahoitusta koskevia suosituksia sinänsä tervetulleina, mutta viittaa saamiinsa asiantuntijalausuntoihin, joiden mukaan tulee varmistua siitä, etteivät siirtymärahoitusta koskevat suositukset ole ristiriidassa pakottavan vakavaraisuussääntelyn asettamien luottoriskirajojen kanssa.

Valiokunnan lausunto TaVL 20/2023 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 24.10.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sakari Puisto ps
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Helena Marttila sd
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Pia Sillanpää ps
jäsen Joakim Strand r
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Juha Viitala sd
varajäsen Pauli Aalto-Setälä kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Johanna Rihto-Kekkonen